

ТЕХНОЛОГИЯ ТАЪЛИМИ ЖАРАЁНИДА АХБОРОТ ТЕХНОЛОГИЯЛАРИНИНГ ЎРНИ ВА АҲАМИЯТИ

Сайданова Дилафруз Садирдиновна

Хурсанбоева Иродахон Махамматалиевна

Андижон давлат педагогика институти магистрантлари,

Рўзиматова Махфуза Холмухаммедовна

Фарғонадаги Ўзбекистон-Корея Ҳалқаро Университети ўқитувчиси.

Запаров Абдуқбаххор Абдумаликович

АДПИ профессори.

Мақолада технология таълими жараёнида ахборот технологияларини қўллашнинг ўрни ва аҳамияти мантиқий кетма-кетлиги, изчиллиги, узлуксизлиги ва узвийлиги ёритилган.

Калит сўзлар ва тушунчалар: *технология, жараён, имконият, умумкасбий, дидактик имконият, педагогик фаолият, компонент, интегратив, инновация, компетенция.*

В статье представлена логическая, последовательная, непрерывная, углубленная дискуссия о роли и важности использования информационных технологий в технологическом образовании.

Ключевые слова и понятия: *технология, процесс, возможность, общепрофессиональный, дидактическая возможность, педагогическая деятельность, компонент, интегративность, инновация, компетентность.*

In this thesis of the scientific report presents a logical, consistent, continuous, in-depth discussion about the role and importance of using information technology in technological education.

Key words and concepts: *technology, process, opportunity, general professional, didactic opportunity, pedagogical activity, component, integrativity, innovation, competence.*

Технология таълими жараёнида ахборот технологияларини қўллашнинг ўрни ва аҳамиятини изоҳлаб бериш, бўлажак технология таълими ўқитувчисини тайёрлашда умумкасбий фанларни ахборот технологиялари асосида ўқитишнинг дидактик имкониятлари, замонавий ўқитиш технологиялари ва воситалари асосида умумкасбий тайёргарлик фанларини ўқитишнинг концептуал асослари, умумкасбий тайёргарлик фанларини ўқитишда бўлажак технология таълими ўқитувчисини касбий тайёрлаш мазмуни ва унинг мантиқий-тузилмавий схемаси изоҳлаш таълим самарадорлигини оширишга хизмат қилади.

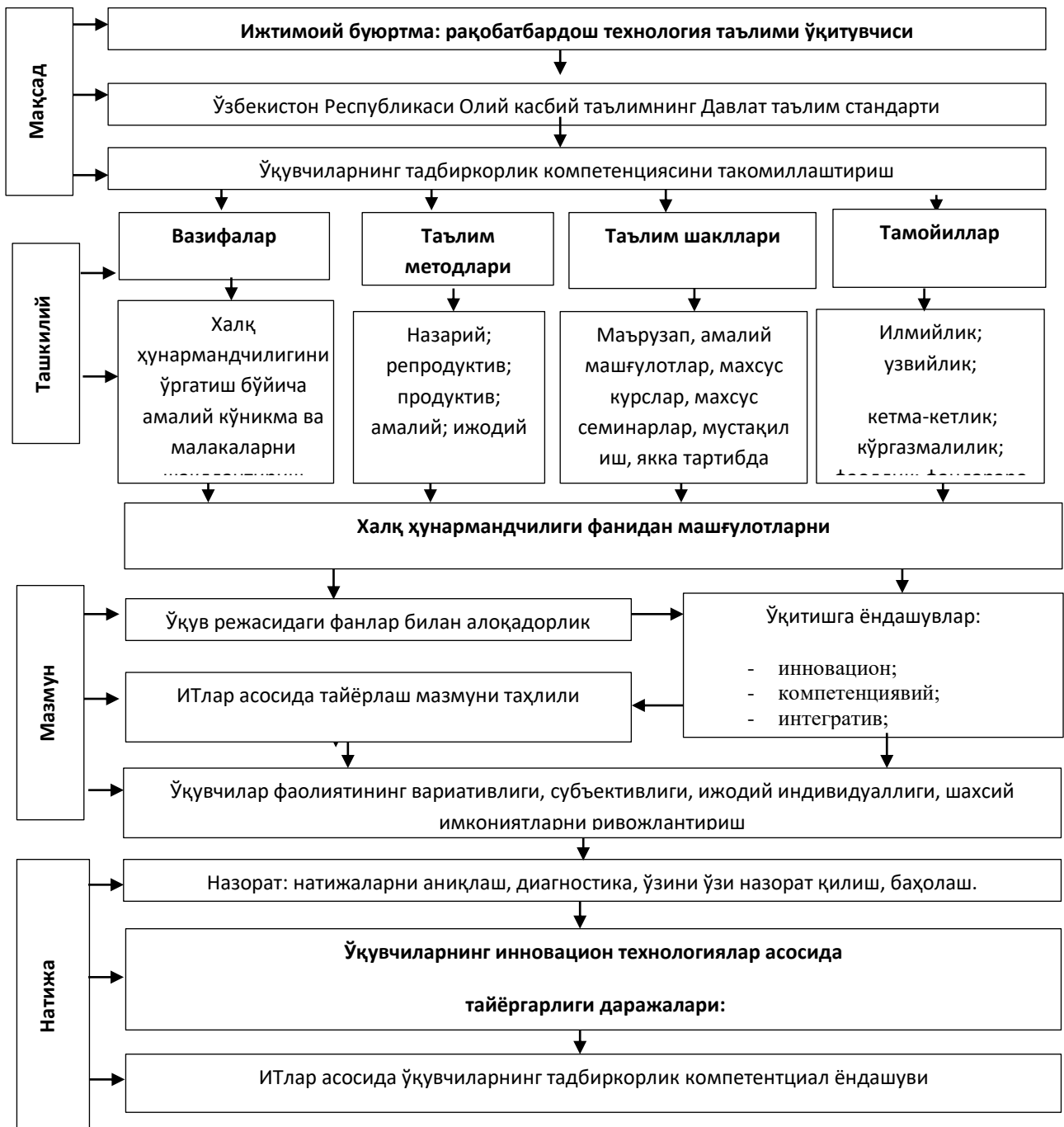
Ўқувчиларни ўқитишда ахборот технологияларидан фойдаланишга касбий тайёрлашнинг асосий йўналишлари аниқланди ва модели ишлаб чиқилди:

Ўқувчиларни педагогик фаолият жараёнида ахборот технологияларидан фойдаланишга тайёрлаш ҳолати ўрганилиб, уларнинг технология таълими жараёнида ўқитишнинг ахборот технологияларини қўллаш кўникмалари ташхис қилинди.

Педагогик адабиётлар таҳлили асосида ва ўқувчининг касбий фаолиятида ахборот технологияларидан фойдаланиш талабларидан келиб чиққан ҳолда, тадқиқот давомида қуйидаги мезонлар ажратиб кўрсатилди: мотивация ва касбий фаолиятда ахборот технологияларидан фойдаланиш бўйича билимларнинг эгалланганлик даражаси; ўқувчи ўқув фаолиятида ахборот технологияларидан фойдаланишда ижодкорлик кўникма ва малакаларнинг шаклланганлик даражаси.

1-расм. Ахборот технологиялари асосида ўқувчиларнинг тадбиркорлик компетентлигини тайёрлашнинг педагогик модули

Технология таълими ўқитувчиларини тайёрлашда ахборот технологияларидан фойдаланишнинг педагогик тузилмаси схемаси ишлаб чиқилди (1-расм).

Технология таълими ўқитувчисини ахборот технологиялари асосида тайёрлаш педагогик тузилмасининг мақсад компоненти (жамиятнинг рақобатбардош технология таълими ўқитувчисини тайёрлашга ижтимоий буюртмасига кўра, Ўзбекистон Республикаси олий касбий таълимнинг ДТСлари асосида технология таълими ўқитувчисини ахборот технологиялари асосида тайёрлаш ва натижасини аниқлаш, ташкилий компоненти (вазифалар, таълим усуллари, таълим шакллари ва таълим тамойилларини аниқлаш ва ишлаб чиқиш), мазмуний компоненти ("Халқ хунармандчилиги" фани бўйича ишлаб чиқилган дастурлар асосида – инновацион, компетенциявий, интегратив, шахсий-фаолиятли ёндашувларни қўллаб, амалий машғулотларни ташкил этиш орқали бўлажак технология таълими ўқитувчиларида фаолияти вариативлиги, субъективлиги, ижодий индивидуаллигини, шахсий имкониятларни ривожлантириш), натижа компоненти (бўлажак технология таълими ўқитувчиларини ахборот технологиялари асосида тайёрлаш натижаларини аниқлаш)дан иборат.

Илмий-тадқиқот ишларини ўрганиш натижасида амалий педагогик тажрибадан келиб чиқиб, бўлажак технология таълими ўқитувчиларини тайёрлашда ИТлардан фойдаланишнинг педагогик тузилмаси схемаси ва натижасини ташхис қилиш модели ишлаб чиқилди.

Бўлажак технология таълими ўқитувчиларини ахборот технологиялари асосида тайёрлаш турли даражадаги вазифаларни бажариш орқали амалга оширилди. Вазифаларни бажаришда фаолиятнинг хусусиятига қараб, ахборот технологиялари асосида касбий, педагогик кўникма ва малакаларни ривожлантиришнинг тўрт (интутив, репродуктив, репродуктив-ижодий, ижодий) даражаси белгиланди.

Бўлажак технология таълими ўқитувчиларини ахборот технологиялари асосида тайёрлашнинг педагогик тузилмаси илмийлик, узвийлик, кетма-кетлик, кўргазмалилик, фаоллик, фанлараро алоқадорлик тамойилларига асосланган, шунингдек, таълим натижасини аниқлаш учун баҳолаш мезонлари аниқланиб олинди. Эксперт баҳолаш мезонларини белгилаш ва уларнинг объективлик, интегративлик, қайтар алоқа ўрнатиш, психологик мослашувчанлик каби ташкилий-функционал имкониятларини тизимлаштириш орқали бўлажак технология таълими ўқитувчиларининг касбий фаолиятга тайёргарлик даражасини педагогик ташхис қилиш методлари (дарсни специфик таҳлил қилиш, ижодий топшириқ, амалий ишлар) такомиллаштирилди.

Ўқувчиларда касбий билим, кўникма ва малакаларни ахборот технологиялари асосида шакллантириш жараёни вазиятни яратишда мазкур педагогик жараён иштирокчилари, яъни бўлажак технология таълими ўқитувчилари фаолиятининг ўзига хос хусусиятлари, унинг таркибий қисмлари мазмуни, компьютерни ўқувчининг фаолият объекти сифатида жалб этиш ҳолатлари кузатилди. ахборот технологиялари асосида ўқитишда ўрганилаётган педагогик ҳодиса ёки жараённинг ахборот модели ўқувчи фаолиятининг объекти ҳисобланади.

Ўқувчиларда билим, кўникма ва малакаларни ахборот технологиялари асосида шакллантириш педагогик таъминотининг зарурий шарти педагогнинг мазкур жараёнга тайёрлиги ҳисобланади. Ўқитувчи халқ хунармандчилиги ўқув фанини ахборот технологияларидан фойдаланган ҳолда ўрганиш асосига методик тизим билим, кўникма ва малакаларни шакллантириш дастурига эга бўлиши керак.

Хулоса қилиб айтганимизда, тадқиқот ишларимизда умумтаълим мактаблари технология таълими йўналишлари битирувчилари малака талаблари ва уларнинг касбий-педагогик тайёргарлик даражаларини ташхислашнинг таҳлилий, лойиҳалаш ва педагогик прогностик компонентлари функцияларини интенгратив мувофиқлаштириш асосида бўлажак технология таълими ўқитувчиларини ахборот технологиялари асосида тайёрлашнинг концептуал асоси мазмуни такомиллаштирилди.

АДАБИЁТ:

- 1.Сотиболдиев З.Ш. “Дизайн асослари”. -Т.: “Иқтисод-молия”. 2008.Б.22
- 2.Стефановская Т.А. Педагогика: наука и искусство. –М.: Издательство “Совершенство”. -1998. С.19
- 3.Толипов Ў.Қ., Шарипов Ш.С., Исламов И.Н. Ўқувчилар дизайнерлик ижодкорлиги. –Тошкент: “Фан”, 2006. Б.34
- 4.Ҳабибулло Солиҳ. Рамзий безаклар маъноси. –Тошкент: “Ўзбекистон”, 2003. №3. Б.21
- 5.Ходжабоев А.Р. Научно-педагогические основы учебно-методического комплекса подготовки учителя труда. Автореф. дисс...д-ра пед. наук. –Т.: 1992. С.55
- 6.Нишаналиев У.Н. Формирование личности учителя трудового обучения: проблемы и перспективы. –Ташкент: Ўқитувчи, 2000. С.198.

